

Fellessak 7/19: Klagebehandling av vedtak om fastsetting av kvote og område for lisensfelling av ulv utenfor ulvesonen 2019/2020

Innkomne klager

- Foreningen våre rovdyr
- Hedmark bondelag
- Naturvernforbundet
- NOAH
- Norges miljøvernforbund
- Rovviltets Røst
- Kiær Mykleby
- Svestad gård
- Sylli Skog AS

Rettslig klageinteresse

I henhold til forvaltningsloven (fvl.) § 28 har *parter og andre med rettslig klageinteresse* klagerett. Ved rettslig klageinteresse må klageren ha en viss tilknytning til saken, det vil si å ha interesser av slik art og styrke at det er rimelig å gi vedkommende et rettskrav på å få avgjort om et forvaltningsvedtak er gyldig eller ugyldig. Organisasjoner har i stor utstrekning rett til å klage for å fremme medlemmenes eller standens interesser, eller for å ivareta organisasjonens ideelle interesser de har som formål å verne om.

Det bemerkes at fvl. regler om klagebehandling skal følges, jf. rovviltforskriftens § 18. Det innebærer blant annet at underinstansen skal vurdere hvorvidt vilkårene for å ta klagen til behandling er oppfylt, jf. fvl. § 33 andre ledd siste punktum. Dersom vilkårene ikke er oppfylt, skal klagen avvises.

Et av vilkårene for å ta klagen behandling er om klagen er fremsatt av en part eller andre med «rettslig klageinteresse», jf. fvl. § 28 første ledd. I denne saken kan det settes spørsmålstegn ved om Kiær Mykleby, Svestad gård, Sylli Skog AS har «rettslig klageinteresse» i saken, fordi det fremstår som tvilsomt om vedtakets innhold berører disse klagernes interesser i en slik grad at de bør anses å ha klagerett.

På den andre siden er det en rekke andre klagere i saken som anses å ha rettslig klageinteresse. Konsekvensen av dette er at klagesaken uansett skal tas opp til behandling. Derfor har man ikke funnet behov for å konkludere på dette spørsmålet i denne saken.

Klagefrist

Vedtak i fellessak 5/19 om lisensfelling ulv utenfor ulvesona, ble fattet den 20. august og lagt ut på miljøvedtaksregisteret den 22. august. Enkeltvedtak kan påklages i medhold av fvl. kapittel VI, senest innen 3 uker etter at vedtaket er gjort kjent. Klagefristen var dermed 12. september.

Alle klagene ble fremsatt innen klagefristen 12. september.

Hovedinnhold i klagene

Klagene er omfattende og gjengis ikke i sin helhet. Flere av klagene berører de samme forhold. Nedenfor refereres kun hovedanførsler fra de innkomne klagene. Det vises for øvrig til at alle klagene er vedlagt saksframlegget og organisasjonene sine begrunnelser vil fremgå her.

Foreningen Våre Rovdyr

- Foreningen Våre Rovdyr mener at vedtaket strider med naturmangfoldloven (nml) Bernkonvensjonen og den bilaterale avtalen med Sverige om å ta vare på genetisk viktige individ.
- Klager mener kvoten er for høy og på flere dyr enn det som finnes i området, og ønsker at rovviltnemndene stanser all lisensjakt på ulv.
- Når det utstedes fellingstillatelser på flere individ enn det som faktisk finnes, bryter vedtaket med nml §§ 8 og 9.
- Førre-var-prinsippet i loven brytes ved at man ikke har tilstrekkelig kunnskap om status på de individene av ulv som befinner seg utenfor ulvesonen i region 4 og 5
- Klager mener det er sterkt kritikkverdig og bemerkelsesverdig at nemndene ser bort ifra den faglige vurderingen til sekretariatet som la fram forslag om å legge inn en buffersone eller beskyttelsessone mot områdene til Deisjøflokken som lever innenfor ulvesonen.
- Foreningen Våre Rovdyr mener vedtaket bør oppheves.

Hedmark bondelag

- Klager mener kvoten er satt lavt i forhold til det antall ulv som kan forventes å streife inn i beiteprioriterte områder når ulvebestandene er så tette på både norsk og svensk side.
- Hedmark bondelag mener at dersom kvoten settes så lavt, må det i større grad settes inn tiltak der SNO går inn med alle tilgjengelige virkemidler for å ta ut ulver som oppholder seg i beiteprioriterte områder.

Naturvernforbundet

- Naturvernforbundet mener lisensfellingsskvote på 12 dyr er en alt for høy kvote, og ber om at kvoten reduseres betydelig.
- Naturvernforbundet klager på at nemndene har fjernet sekretariatets foreslåtte beskyttelsessone for Deisjøflokken på utsiden av ulvesona, og ber om at beskyttelsessonen som opprinnelig foreslått blir vedtatt for å unngå feilskyting.
- Vedtaket er i konflikt med den bilaterale avtalen vi har med Sverige om å ivareta genetisk viktige ulver.
- Vedtatt kvote som er høyere enn kjent antall dyr betyr en utryddelsespolitikk for ulven utenfor ulvesona, noe som er i strid med Stortingets vedtatte rovviltpolitikk. Dette er også i strid med Bernkonvensjonen og med intensjonen i nmls §§ 4-12.
- Naturvernforbundet påpeker at krypskyting er ikke vurdert som kritisk faktor, og krever at rovviltnemndene inkluderer krypskyting som en bestandsdesimerende faktor når de skal gjøre sine vurderinger i forvaltningen av rovviltpolitikk - dvs. redusere jaktkvoter. Førre-var-prinsippet vurderes ikke.
- Det finnes ikke faglig eller juridisk grunnlag for å foreslå en så høy kvote som sekretariatet foreslår og som nemndene har vedtatt.

NOAH

- NOAH anfører at vilkårene for lisensfelling av 12 ulver utenfor ulvesonen ikke er oppfylt, jf. § 18 i nml., og ber om at rovviltnemndas vedtak oppheves i sin helhet.
- Dersom Klima- og miljødepartementet opprettholder vedtaket, ber NOAH om at punkt 3 i vedtaket endres slik at lisensfellingsområdet avgrenses for å unngå at noen ulver som tilhører Deisjø-reviret risikerer å skytes.
- NOAH mener at vedtaket strider mot nasjonal og internasjonal lov - §§ 4, 5, 8, 9, 10 og 18 i nml., Grunnlovens § 112 og artikler 2, 6, og 9 i Bernkonvensjonen.
- NOAH mener at uttak av 12 ulver vil true bestandens overlevelse på langt og kort sikt.
- Klager mener at det ikke finnes hjemmel for å skyte ulv i blå sone utenfor ulvesonen ut ifra nml § 18 første ledd bokstav c. NOAH kan ikke se at rovviltnemnda har foretatt noen konkret vurdering av offentlige interesser av vesentlig betydning.
- NOAH mener at begrunnelsen av vedtaket om skyting av ulv utenfor ulvesonen etter nml. § 18 første ledd bokstav c har vesentlige mangler i faktagrunnlaget, samt argumentasjonen bygger på generelle og vage uttrykk. Klager mener at dette er et vesentlig brudd på utredningsplikten i § 17 første ledd i forvaltningsloven og at vedtaket bygger på feil faktum.
- Vilåret om at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte er ikke oppfylt.

Norges miljøvernforbund

- Miljøvernforbundet mener at å iverksette lisensfelling av ulv utenfor ulvesonen vil skade ulvebestanden innen ulvesonen indirekte, siden det oftest er vandrende ung ulv fra ulvesonen det er snakk om.
- Klager ønsker at rovviltnemndene endrer vedtaket til betingede fellingstillatelser, der ulv som gjør skade blir jaktet på.
- Klager aksepterer ikke rovviltnemndene i regionene 4 og 5 sitt ønske om å felle inntil 12 ulver utenfor ulvesonen i 2019/2020.

Rovviltets Røst

- Rovviltets Røst peker på at ulven er kritisk truet og står på den nasjonale rødlisten, og at rovviltnemndene derfor bør være svært restriktive med å tillate felling av såpass mange individer som 12.
- Rovviltets røst etterspør hvilke forhåndsregler nemndene har tatt for å unngå felling av genetisk viktige individer. Det er oppsiktsvekkende og bekymringsfullt å skulle tillate å felle enda 12 ulver som man ennå ikke vet opphavet til.
- Klager etterspør dokumentasjon på det nemndene baserer uttalelsene sine på, blant annet når de viser til at jaktkvoten er «basert på siste vitenskapelige tilstand for ulvestammen».
- Klager mener at føre-var-prinsippet bør tillegges avgjørende vekt med bakgrunn i bestandssituasjonen.
- Rovviltets Røst klager på jaktstart 1. desember, og ønsker at jakta starter 1. januar.
- Klager krever at vedtaket fra rovviltnemndene i region 4 og 5 omgjøres og at felling av 12 ulver utenfor ulvesonen avslås, eventuelt at antallet reduseres med minimum 2/3, altså 4 individer.

Kiær Mykleby, Svestad Gård og Sylli Skog AS

- Klagerne mener at kvoten utenfor ulvesonen må settes så høyt at den i størst mulig grad minimerer muligheten for skader i beitesesongen.
- Kiær Mykleby, Svestad Gård og Sylli Skog AS mener at kvoten bør ligge på 24 dyr utenfor sonen og uten fratrekk av felte dyr i beitesesongen.

- Klagerne ønsker å fremme betinget klage dersom fellingsområdet endres tilbake sekretariatets innstilling.
- Klagerne ønsker lisensfellingsperiode fra 25. september t.o.m. 31. mai

Innledning

Stortinget har gjennom rovviltforliket av 2004 og 2011, og ved behandling av Meld. St. 21 (2015-2016) Ulv i norsk natur, Innst. 330 S (2015-2016) og Innst. 257 L (2016-2017) lagt føringer for forvaltningen av ulv og annet rovvilt. Forvaltningen av ulv og andre fredet rovdyr skal gjennomføres innenfor de rettslige rammene Stortinget har fastlagt. I 1986 sluttet Norge seg til Europarådets konvensjon av 19. september 1979 vedrørende vern av ville europeiske planter og dyr, og deres leveområder (Bernkonvensjonen). I 2009 vedtok Stortinget lov om naturmangfold (naturmangfoldloven). Forannevnte legger de overordnede rammene for rovviltforvaltningen. Det betyr blant annet at forvaltningen skal forsøke å nå vedtatte bestandsmål innenfor fastsatte, rettslige rammene for uttak. Forvaltningen skal tilsvarende praktisere prinsippet om en tydelig soneforvaltning, noe som innebærer at rovvilt er prioritert i noen områder og beitedyr andre områder.

De regionale rovviltnemdene er offentlige viltorgan opprettet i medhold av viltloven § 4 med ansvar for forvaltning av rovvilt i sin region, jf. rovviltforskriften § 2 k). Rovviltnemdene skal gjennomføre vedtatt nasjonal politikk innenfor sin region, jf. rovviltforskriften § 5. Rovviltnemdenes vedtak om kvote for lisensfelling kan påklages til Klima- og miljødepartementet, jf. §18. For øvrig følger klagebehandlingen fvl. regler.

Sekretariatets kommentarer til klagerens anførsler

Rovviltnemndas vedtak av 20. august 2018 i fellessak 5/19 omfattet uttak av 12 ulver utenfor ulvesonen i Akershus og Hedmark. Nemndenes vedtak avvek fra sekretariatets innstilling når det gjelder fellingsområde. Sekretariatene har i saksframlegget for fellessak 5/19 lagt fram kunnskapsgrunnlaget og faglige og juridiske sider ved saken.

I henhold til forvaltningsloven § 33 skal underinstansen (i dette tilfellet rovviltnemndene) foreta de undersøkelser klagen gir grunn til. Den kan oppheve eller endre vedtaket dersom den finner klagen begrunnet. Sekretariatene anser at det er sentralt i en klagebehandling om saken på vedtakstidspunktet var tilstrekkelig opplyst, og om det gjennom klagen har fremkommet opplysninger som ikke var kjent for nemndene på vedtakstidspunktet. De fleste av momentene som anføres i klagen er vurdert og redegjort for i saksframlegget til sak 5/19. Sekretariatene vil imidlertid gi noen utdypende kommentarer til anførsler i klagen.

Om gjeldende politikk og hjemmelsgrunnlaget for felling

Flere av klagen inneholder anførsler om at vedtaket anses å være mangelfullt og at det ikke er i henhold til Bernkonvensjonen, Grunnlovens § 112 og nmls bestemmelser. Det anføres at vedtaket strider mot nasjonale lovverk og internasjonale forpliktelser og at det ikke er tilstrekkelig hjemmelsgrunnlag for lisensfelling av ulv.

Sekretariatets vurdering

Sekretariatene har i saksframlegget som ligger til grunn for rovviltnemndenes behandling, redegjort for gjeldende politiske føringer, nml. og rovviltforskriften som grunnlag for vedtaket. Samtidig forutsettes det at norsk rett er i samsvar med Norges folkerettslige forpliktelser. Sentralt i klagebehandlingen står spørsmålet om vilkårene for felling er oppfylt, jf. nml. § 18 første ledd bokstav b) og c). Det er i tillegg to kumulative vilkår som må være oppfylt for at felling skal kunne gjennomføres; at felling ikke truer bestandens overlevelse og at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte, jf. nml. § 18 annet ledd. I vurderingen av om det foreligger andre tilfredsstillende løsninger enn felling av ulv skal prinsippet om arealdifferensiert forvaltning, som er fastsatt i rovviltforskriften § 1 første ledd, § 2 d, § 4, § 10 annet ledd og rovviltnemndas regionale forvaltningsplan, veie tungt.

Nml. § 18 bokstav b) gjelder vilkår for uttak av ulv for å avverge skade på husdyr eller tamrein, mens § 18 bokstav c) gjelder vilkår for uttak av ulv for å ivareta allmenne helse- og sikkerhetshensyn eller andre offentlig interesser av vesentlig betydning. Innenfor forvaltningsområdet for ynglende ulv skal terskelen for lisensfelling være høy, mens det utenfor forvaltningsområdet for ynglende ulv skal det være lavere terskel. Det er påpekt av flertallet i Energi- og miljøkomiteen i Innst. 257 L (2016-2017) at en tydelig soneforvaltning (geografisk differensiert forvaltning) er i samsvar med føringene i rovviltforlikene av 2004 og 2011. Vedtak om lisensfelling må likevel begrunnes ut fra et behov for å avverge skade på husdyr og/eller tamrein, ivareta allmenne helse- og sikkerhetshensyn eller andre offentlige interesser av vesentlig betydning.

Gjennom saksframlegget har rovviltnemndene blitt forelagt en oppdatert og grundig redegjørelse for omfanget av skader på husdyr og tamrein samt forhold som virker inn på allmenne helse- og sikkerhetshensyn og offentlige interesser.

Klagene har etter sekretariatets vurdering ikke pekt på nye forhold knyttet til hjemmelsgrunlaget som tilsier en omgjøring av vedtaket.

Om kvotestørrelse, mulighetene for oppfylling av bestandsmålet neste år og bestandens overlevelse

Hva kvotens størrelse angår, foreligger det klager både på at kvoten må reduseres og at den må økes.

Hedmark Bondelag mener at den vedtatte kvoten er satt for lav, og bør økes betydelig for å hindre skade på beitedyr.

Foreningen Våre Rovdyr, NOAH, Naturvernforbundet, Rovviltets Røst og Norges miljøvernforbund mener at kvoten må reduseres vesentlig, eller at det ikke åpnes for lisensfelling.

Miljøorganisasjonene anfører blant annet at et uttak vil true bestandens overlevelse på sikt, og spesielt med bakgrunn i innavlsproblematikken i den skandinaviske ulvebestanden.

Sekretariatenes vurdering

Når det gjelder kvotens størrelse er det som nevnt to vilkår som må være oppfylt. Det må kunne sannsynliggjøres at bestandsmålet nås neste år og uttaket må ikke true bestandens overlevelse. Sekretariatene har redegjort for siste tilgjengelig kunnskap om bestandssituasjon og utvikling i den skandinaviske ulvestammen, og relevante fagrapporter med beregninger av effekten av ulike uttak gjennom felling.

Sekretariatene viser til at tilfeldige variasjoner i små populasjoner gir et betydelig usikkerhetsmoment når man skal vurdere sannsynligheten for at bestandsmålet oppnås også kommende år. Det vil være usikkerhet knyttet til hvorvidt det vil skje ynglinger i nyetablerte par og i etablerte par, og innavl er også en betydelig utfordring i små og delvis isolerte bestander som den skandinaviske ulvebestanden. I og med at region 4 og 5 har grense mot Sverige, vil også tilfeldigheter raskt gi utslag på hvorvidt et revir er helnorsk eller grenserevir. Samtidig vil mulig ulovlig jakt på ulv også utgjøre en faktor som det er vanskelig å forutse konsekvensene av.

Når det gjelder vurdering av kvotens innvirkning på bestandens overlevelse, må kvoten sees i sammenheng med annet forventet uttak i bestanden. Det samlede uttaket vil påvirke størrelsen på populasjonen, og derigjennom ha betydning for innavlsgraden og bestandens overlevelse på sikt. Det fremgår av saksframlegget at genetisk status i bestanden og den samlede belastningen er vektlagt. I sekretariatenes vurdering av samlet belastning har sekretariatene lagt til grunn at det tas ut ett revir med inntil åtte individer innenfor ulvesonen, jf. tilrådning i sak 6/19. I sak 6/19 vedtok nemndene den 6. september et uttak på to helnorske og ett grenserevir med en kvote på inntil 17 ulver.

Sekretariatene viser til at kvoten gjelder for områder utenfor forvaltningsområdet for ynglende ulv. Felling av ulv utenfor etablerte revir vil i mindre grad påvirke oppnåelsen av bestandsmålet neste år, ved at det i hovedsak berører streifulv. Det er likevel mulig at familiegruppen i Deisjøreviret benytter områder utenfor ulvesonen. Dette medfører en risiko for at individer fra dette reviret blir felt. Dersom en eller begge foreldreindividene felles ved lisensfelling vil det, sammen med annet uttak innenfor sona, kunne påvirke muligheten for å oppnå bestandsmålet kommende år.

Flere av klagerne peker på risikoen for å felle genetisk viktige individer utenfor ulvesonen. Denne problematikken er drøftet i saksframlegget. Sekretariatene viser til at det i saksframlegget forutsettes at det så langt som mulig iverksettes nødvendige tiltak for å hindre felling av kjente genetisk viktige individer. Sekretariatet er enige med klagerne i at det ikke foreligger effektive tiltak som hindrer felling av genetisk viktige individer i områder der lisensfelling er iverksatt. Dette er en konsekvens av å åpne for lisensfelling på streifende dyr utenfor kjente revir. Det følger av vedtaket at dersom ny kunnskap om viktige genetiske individer skulle tilkomme, kan fylkesmennene i samråd med lederne av rovviltnemndene i region 4 og 5 gjøre det som er nødvendig for å redusere sannsynligheten for at disse felles.

Sekretariatene legger til grunn at nemndene har hatt tilgang til den nødvendige og eksisterende kunnskap for å vurdere kvotens størrelse.

Avgrensning av fellingsområdet

Foreningen Våre Rovdyr, NOAH, Naturvernforbundet klager på at rovviltnemndenes vedtak fraviker sekretariatenes innstilling, og mener det er uheldig at buffersonen for å hindre uttak av lederdyr før eventuelle valper kan klare seg selv i Deisjøreviret er fjernet.

Rovviltnemndene har vedtatt følgende lisensfellingsområde med begrunnelse:

*«Rovviltnemndene vedtar å åpne for lisensfelling utenfor ulvesonen i Hedmark og Akershus fylker. Rovviltnemndene vedtar å åpne for lisensfelling utenfor ulvesonen med avgrensning som følger:
- Akershus fylke utenfor ulvesona
- Hedmark fylke utenfor ulvesona*

Stortinget har besluttet grensa for ulvesona. Det må derfor svært mye til før Rovviltnemndene som forvaltningsorgan kan endre på dette.»

Sekretariatenes vurdering

Sekretariatene viser til at nemndene fikk forelagt begge saksframleggene og har hatt mulighet til å gjøre en samlet vurdering av uttaket innenfor og utenfor ulvesonen. Sekretariatet kan ikke se at det har framkommet ny informasjon i klagen i tilknytning til vurderinger av avgrensning av fellingsområdet utenfor ulvesonen.

Sekretariatene viser til presiseringer i brev fra Klima- og miljødepartementet av 27. mars 2019 og 21. mai 2019 der det står:

"Utenfor ulvesonen vil det i hovedsak være lisensfelling rettet mot streifdyr. I dette området er fellingstiden fastsatt til perioden 1. desember til og med 31. mai. Der en lisensfelling utenfor ulvesonen kan berøre årssvalper bør ikke lisensfelling starte før 1. januar. Videre bør lisensfelling utenfor ulvesonen som kan berøre kjente, nye pardannelser avsluttes 15. februar."

Sekretariatene mener at nemndene bør vurdere om lisensfellingsperioden skal avgrenses i områder som kan berøre Deisjøreviret, jf. brevet fra Klima- og miljødepartementet. Dersom nemndene kommer til at fellingsperioden bør avgrenses, anser sekretariatene at nemndene for å unngå ny klageadgang likevel ikke bør endre sitt vedtak, men anmode departementet om å vurdere dette.

Vurdering av andre tilfredsstillende løsninger

I tillegg til vilkåret om at uttak av ulv ikke skal true bestandens overlevelse, må vilkåret om at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte være oppfylt for at felling skal kunne gjennomføres, jf. nml. § 18 annet ledd. Dette vilkåret skal tolkes og anvendes i tråd med prinsippet om arealdifferensiert forvaltning, som er fastsatt i rovviltforskriften § 1 første ledd, § 2 d, § 4, § 10 annet ledd, jf. også forvaltningsplanen for rovvilt i Hedmark.

NOAH anfører i sine klager at det foreligger en mangelfull vurdering av mulighetene for å gjennomføre andre tilfredsstillende løsninger.

Sekretariatenes vurdering

I vurderingen av om det foreligger andre tilfredsstillende løsninger enn felling av ulv, skal prinsippet om arealdifferensiert forvaltning veie tungt. Soneforvaltningen innebærer at det stilles mindre krav til å finne andre tilfredsstillende løsninger utenfor enn det gjør innenfor ulvesona. Forvaltningsplanene for rovvilt legger grunnlaget for den arealdifferensierte forvaltningen i regionene. Av felles strategier for forvaltning av ulv i region 4 og 5 fremgår det blant annet at det ved prioritering av stasjonær ulv eller familiegruppe som tillates tatt ut, skal det legges vekt på områdets betydning som beitemark, potensialet for framtidige skader og muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak. I fellingsområdet utenfor ulvesonen som inkluderer viktige beiteområder der beitedyr skal ha prioritet, skal det ifølge forvaltningsplanene iverksettes lettere forebyggende tiltak. I fellingsområdet innenfor ulvesona skal muligheten for å iverksette forebyggende tiltak veie tyngre. Muligheten for å iverksette effektive forebyggende tiltak vurderes årlig i henhold til føringer i forvaltningsplanen og innenfor fastsatte økonomiske rammer.

Sekretariatet anser at nemndene gjennom saksfremlegget har hatt tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag for å gjøre en avveining av den arealdifferensiert forvaltning og muligheten til å iverksette andre tilfredsstillende tiltak.

Kunnskapsgrunnlag

Flere av miljøorganisasjonene anser at kunnskapsgrunnlaget ikke er tilstrekkelig og at det er mangler i de faglige vurderingene som skal foretas. Det er blant annet vist til bestemmelsene i nml. §§ 8-10.

Sekretariatenes vurdering

Det foreligger betydelig og detaljert kunnskap om ulvebestanden og den samlede belastningen som arten er utsatt for, jf. nml. §§ 8 og 10. Rovviltnemndene har fått forelagt et omfattende og oppdatert kunnskapsgrunnlag om bestandssituasjonen for ulv, skadehistorikk, omfang av husdyr på beite, genetikk i ulvebestanden og informasjon om gjeldende lovverk og nasjonal rovviltpolitikk. Det er gjort faglige vurderinger og drøftinger i saksframlegget som har ligget til grunn for sekretariatenes innstilling. På de punktene der nemndenes vedtak er i samsvar med saksframlegget, inngår saksframlegget som en del av begrunnelsen for vedtaket.

Sekretariatene legger til grunn at nemndene har hatt tilgang til den nødvendige og eksisterende kunnskap for å fatte et gyldig vedtak, jf. nml. § 8, jf. også fvl. § 17.

Konklusjon

Sekretariatene viser til at det i klagen er framkommet anførsler som går i ulike retninger når det gjelder blant annet kvotens størrelse, både at den bør økes og at den må reduseres.

Miljøorganisasjoner har anført at vilkårene for felling ikke er oppfylt, det vil si at det ikke er hjemmel til å åpne for lisensfelling.

I henhold til forvaltningsloven § 33 (saksforberedelse i klagesak), andre ledd, skal underinstansen (dvs. rovviltnemndene) foreta de undersøkelser klagen gir grunn til. Den kan oppheve eller endre vedtaket dersom den finner klagen begrunnet. Etter fvl. § 33, fjerde ledd, skal sakens dokumenter sendes klageinstansen (dvs. Klima- og miljødepartementet) så snart saken er tilrettelagt, dersom det ikke treffes en avgjørelse som nevnt i annet ledd.

Klagesaken er forberedt fra sekretariatenes side. Klagenes anførsler går i ulike retninger med hensyn til kvote, og det er reist spørsmål om vilkårene for felling av ulv er oppfylt, jf. naturmangfoldloven § 18 første ledd, bokstav b) og c), jf. også § 18 annet ledd.

Sekretariatene legger til grunn at hjemmelsgrunnlaget har inngått i nemndenes vurdering og at nemndene har hatt tilgang til den nødvendige og eksisterende kunnskap for å fatte et gyldig vedtak, jf. nml. § 8, jf. også fvl. § 17.

Sekretariatene kan forøvrig ikke se at det i klagen er kommet fram nye momenter som tilsier en omgjøring av rovviltnemndenes vedtak av 20. august 2019, fellessak 5/19.

Innstilling

1. Om rettslige forhold:

Rovviltnemndene viser til at klagen har innkommet innen fristen.

Det anses at Foreningen våre rovdyr, Hedmark bondelag, Naturvernforbundet, NOAH, Norges miljøvernforbund og Rovviltets Røst har rettslig klageinteresse.

Det settes spørsmålstegn ved om Kiær Mykleby, Svestad gård, Sylli Skog AS har «rettslig klageinteresse» i saken, fordi det fremstår som tvilsomt om vedtakets innhold berører disse klagerens interesser i en slik grad at de bør anses å ha klagerett. Klagesaken skal uansett til behandling, og derfor har man ikke funnet behov for å konkludere på dette spørsmålet i denne saken.

2. Nemndas klagebehandling:

Rovviltnemndene legger til grunn at nemndene har hatt tilgang til den nødvendige og eksisterende kunnskap for å fatte et gyldig vedtak, jf. nml. §§ 8 og 10, jf. også fvl. § 17. Rovviltnemndene kan ikke se at det er innkommet nye opplysninger eller andre hensyn som ikke var kjent på vedtakstidspunktet. Vedtaket ansees også tilstrekkelig begrunnet.

Klagene tas etter dette ikke til følge. Rovviltnemndene opprettholder sitt vedtak av 20. august 2019 i sak 5/19, og klagen oversendes Klima- og miljødepartementet for endelig avgjørelse, jf. forvaltningsloven § 33, fjerde ledd.